

Από τον Θεοφάνη τον Κρητικό στον Γκρέκο

/ [Ενορίες](#)

Η σειρά διαλέξεων που πραγματοποιεί ο Εικαστικός και Συγγραφέας κ. Βαγγέλης Παππάς, με γενικό τίτλο «Γνωρίζω την Ελληνική μου ταυτότητα», στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», καλύπτοντας όλη την χρονική περίοδο της επετείου των 200 χρόνων από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 συνεχίστηκε την Τρίτη 26 Οκτωβρίου, με την 32η συνέχεια.

Η συνάντηση αφορούσε το 1ο μέρος από το αφιέρωμα στην Τουρκοκρατία και ειδικότερα στην μεταβυζαντινή τέχνη, από τον Θεοφάνη τον Κρητικό έως την ζωή και το συγκλονιστικό έργο του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου.

Ο Γκρέκο αποτελεί αναμφισβήτητο μέρος της ελληνικής μας ταυτότητας και το έργο του καταγράφηκε ως προάγγελος των σημαντικότερων εξελίξεων στην παγκόσμια τέχνη.

Όταν μετά το 1204 υποτάχθηκε η Κρήτη στους Βενετούς, η υπεροχή των Ελλήνων Κρητικών ήταν τέτοια ώστε η ενετική αριστοκρατία που διοικούσε το νησί, υιοθετεί στο τέλος την ελληνική γλώσσα και τα έθιμα της Ορθοδοξίας.

Τότε δημιουργήθηκε η λεγόμενη Κρητική Αναγέννηση. Στην Κρήτη εργάζονταν περίπου 150 ζωγράφοι, μέλη της συντεχνίας του αγίου Λουκά. Αναλογικά ήταν πολύ περισσότεροι από τους ζωγράφους της Βενετίας και της Ρώμης μαζί.

Κάποιοι από αυτούς επέλεγαν να ζωγραφίζουν σύμφωνα με την ελληνική παράδοση, δηλαδή την μανιέρα γκρέκα. Αλλά πλέον, στην Κρήτη αρχίζει και διαμορφώνεται ένα περίεργο καινούργιο ρεύμα.

Ειδικά μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης το 1453, μαζεύονται εκεί πολλοί ζωγράφοι από τον τουρκοκρατούμενο ελληνικό κόσμο. Και αρχίζει να υπάρχει ένα περίεργο μείγμα, όπου η σχολή της Κωνσταντινούπολης, αναμειγνύεται με αυτό που έκαναν ήδη οι Κρητικοί, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν και στοιχεία από την μανιέρα λατίνα, την αναγεννησιακή ιταλική τέχνη.

Οι επιρροές που έρχονται από την δύση, αρχίζουν και δημιουργούν πολλά ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Ένας συγκλονιστικός ζωγράφος, ο Θεοφάνης ο Κρητικός, θεωρείται ο ηγέτης της νέας μορφής, της Κρητικής Σχολής της βυζαντινής ζωγραφικής.

Η Σχολή αυτή, παίρνοντας στοιχεία από την Παλαιολόγεια αναγέννηση και από την μανιέρα λατίνα, δημιουργεί ένα αποτέλεσμα όπου οι μορφές έχουν μία καθαρότητα, μία λιτότητα και ένα ιδιαίτερο βάθος.

Στην Κρήτη οι ζωγράφοι κάνουν αυτό το μείγμα, πολύ πιο έντονο. Επιλέγουν να απευθυνθούν σε δύο αγοραστικά κοινά, τους Έλληνες ορθοδόξους και τους ξένους επισκέπτες.

Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος;, γνωστός και ως Ελ Γκρέκο, συνδέει δύο κόσμους, την ανατολή και τη δύση, και τις παντρεύει. Και δημιουργεί μία τέχνη τέτοια, ώστε στο τέλος θα επηρεάσει καταλυτικά, την μοντερνικότητα του 20ου αιώνα.

Είναι ένας τεράστιος σταθμός στην παγκόσμια τέχνη, άλλαξε την ροή των πραγμάτων και την επηρέασε δραματικά. Στην ηλικία των 25 ετών, θεωρείται ολοκληρωμένος ζωγράφος, ήταν «μαίστρος», δηλαδή φτασμένος.

Στη διάλεξη περιγράφηκε το ταξίδι της ζωής του Γκρέκο, από την Κρήτη, στη Βενετία, τη Ρώμη, την Ισπανία και τον τελικό προορισμό της ζωής του, το Τολέδο, με όλες τις επιρροές που δέχθηκε, ενώ παρουσιάστηκαν μερικά από το πιο αντιπροσωπευτικά και πλέον γνωστά έργα του.

Η ανθρωπότητα προσκύνησε την συγκεκριμένη τέχνη, έστω και καθυστερημένα. Υπήρξε σε όλα του μοναδικός, δεν ήταν τεχνίτης ζωγράφος, αλλά ένας αυθεντικός φιλόσοφος, απόλυτα μορφωμένος.

Όπως έλεγε ο ίδιος, η ζωγραφική δεν ορίζεται από κανόνες. Η ζωγραφική του ήταν εμπνευσμένη και διαισθητική, καθαρή μαρτυρία της ψυχής του.

Άφησε πίσω του μία τεράστια παρακαταθήκη, ένα μουσείο υψηλής τέχνης, πολιτισμού, το οποίο πραγματικά επέδρασε στην πορεία των αιώνων.

Επέδρασε με έναν τέτοιο τρόπο, ώστε ο μοντερνισμός της δύσης, να οφείλει πολλά, στον πνευματικό της πατέρα, όπως τον ονόμαζε ο Πάμπλο Πικάσο, τον μοναδικό και εξαιρετικό Έλληνα.